

MỘT SỐ BIỆN PHÁP GIÁO DỤC GIỚI CHO HỌC SINH LỚP 4 TRONG DẠY HỌC MÔN ĐẠO ĐỨC

Nguyễn Thị Quỳnh Phương¹, Nguyễn Thị Vân²

¹Khoa Chính trị, Tâm lý và GDTC

²Trường Tiểu học Ngọc Sơn, Kiến An, Hải Phòng

Email: phuongntq@dhhp.edu.vn

Ngày nhận bài: 28/8/2024

Ngày PB đánh giá: 24/9/2024

Ngày duyệt đăng: 18/11/2024

Tóm tắt: Giáo dục giới (GDG) cho học sinh (HS) tiểu học trong bối cảnh đổi mới giáo dục là một trong những nhiệm vụ của nhà trường tiểu học. Việc GDG cho HS có thể thực hiện qua nhiều con đường khác nhau, lồng ghép trong dạy học các môn học là một hướng tiếp cận phù hợp với yêu cầu thực tiễn. Bài viết giới thiệu một số khái niệm có liên quan và bốn biện pháp GDG cho HS lớp 4 trong dạy học môn Đạo đức nhằm nâng cao nhận thức cho học sinh về giới và bình đẳng giới góp phần xây dựng xã hội tiến bộ, bình đẳng, văn minh.

Từ khóa: Giáo dục giới, biện pháp giáo dục giới, dạy học môn Đạo đức.

SOME MEASURES OF GENDER EDUCATION FOR 4TH GRADE STUDENTS IN TEACHING ETHICS

Abstract: Gender education for primary school students in the context of educational reform is one of the tasks of primary schools. Gender education for students can be carried out through many different methods, integrating teaching into subjects is a suitable approach for practical requirements. This article introduces some relevant concepts and four gender education measures for 4th grade students in teaching Ethics with a view to raising students' awareness about gender and gender equality, which contributes to building a progressive, equal and civilized society.

Keywords: Gender education, gender education measures, teaching Ethics

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Bất bình đẳng giới không chỉ là vấn đề của Việt Nam mà là vấn đề của toàn cầu, nó đã và đang ảnh hưởng sâu sắc đến cuộc sống của tất cả mọi người, đặc biệt là phụ nữ và trẻ em gái. GDG giúp HS tiểu học nâng cao năng lực giải quyết vấn đề liên quan đến giới, khả năng ứng dụng kiến thức về giới và giới tính vào các tình huống của thực tiễn cuộc sống. GDG giúp HS hiểu đúng về đặc điểm, vị thế, vai trò giới, tôn trọng sự khác biệt về giới tính của người khác, xóa bỏ những định kiến, phân biệt đối xử về giới, đồng thời giúp HS phát triển các kỹ năng sống cần thiết. Quyết định số 383/QĐ-BGDĐT, ngày 26/1/2022 của Bộ Giáo dục và Đào tạo phê duyệt Kế hoạch hành động bình đẳng giới của ngành Giáo dục giai đoạn 2021-2030 đã xác định rõ mục tiêu “Bảo đảm các vấn đề về giới, bình đẳng giới được đưa vào chương trình giảng dạy trong hệ thống giáo dục quốc dân”. Trên cơ sở đó, sở Giáo dục và Đào tạo các tỉnh/thành phố đã ban hành kế hoạch thực hiện công tác vì sự tiến bộ phụ nữ và bình đẳng giới đến năm 2030. Sự chỉ đạo của các cấp quản lý, các nhà khoa học, nhà giáo dục đã nghiên cứu và thực

hiện giáo dục giới cho HS trong hoạt động dạy học và giáo dục theo nhiều cách thức khác nhau và đạt được những kết quả nhất định.

Môn Đạo đức trong chương trình giáo dục tiểu học là môn học có vai trò đặc biệt trong việc hình thành ở HS giá trị, niềm tin, thái độ và hành vi đạo đức. GDG cho HS lớp 4 thông qua dạy học môn Đạo đức có một lợi thế rất tích cực, bởi chương trình môn học có nhiều chủ đề có tiềm năng lồng ghép GDG cho HS.

Lứa tuổi lớp 4 là thời điểm HS chuẩn bị bước vào tuổi dậy thì, các em khao khát khám phá các đặc điểm về giới, giới tính. Những định hướng đúng đắn cho các em có ý nghĩa giáo dục rất quan trọng để xây dựng giá trị, niềm tin, thái độ và hành vi đúng đắn trong các mối quan hệ với cộng đồng và với bản thân. Nghiên cứu thực trạng GDG cho HS lớp 4 trong dạy học môn Đạo đức đã chỉ ra rằng, việc tổ chức thực hiện GDG cho học sinh lớp 4 thông qua dạy học môn Đạo đức trong nhà trường tiểu học hiện nay còn khá hạn chế, GV còn lúng túng trong việc xác định mục tiêu, lựa chọn nội dung, vận dụng phương pháp, hình thức lồng ghép

GDG nên hiệu quả giáo dục chưa cao [9]. Nghiên cứu thực trạng giáo dục giới cho HS lớp 4 trong dạy học môn Đạo đức tại một số trường tiểu học trên địa bàn quận Kiến An, thành phố Hải Phòng cũng cho thấy, giáo viên có nhận thức tốt việc cần thiết GDG cho HS lớp 4 trong dạy học môn Đạo đức. Nghiên cứu này cũng khẳng định các biện pháp GDG cho HS lớp 4 trong dạy học môn Đạo đức cần cải thiện để mang lại hiệu quả tốt hơn, đáp ứng mục tiêu nâng cao nhận thức cho HS về bình đẳng giới [9]. Do đó, nghiên cứu các biện pháp GDG cho HS lớp 4 thông qua dạy học môn Đạo đức là một hướng tiếp cận có ý nghĩa và giá trị khoa học, phù hợp với yêu cầu thực tiễn giáo dục hiện nay.

II. NỘI DUNG

1. Một số khái niệm cơ bản

1.1. Khái niệm giới

Theo UNESCO (2012), “*Giới đề cập đến vai trò và trách nhiệm của nam giới và phụ nữ được tạo ra trong gia đình, xã hội và nền văn hóa của chúng ta*”. Khái niệm giới cũng liên quan tới “*những mong đợi về đặc điểm, khả năng và những hành vi, ứng xử của cả phụ nữ và nam giới (nữ tính và nam tính)*” [7].

Theo Luật Bình đẳng giới (2006), “*Giới chỉ đặc điểm, vị trí, vai trò của nam và nữ trong tất cả các mối quan hệ xã hội*” [3].

Nói cách khác, “*giới là một khái niệm xã hội và văn hóa nhằm xác định và phân biệt các vai trò, đặc điểm và trách nhiệm khác nhau của nam và nữ*” [8].

Như vậy, khái niệm giới không chỉ đơn thuần là phân loại dựa trên đặc điểm sinh lý mà còn phản ánh một hệ thống xã hội quy định vai trò, trách nhiệm và mong đợi đối với nam giới, nữ giới trong gia đình, xã hội.

1.2. Khái niệm giáo dục giới cho HS tiểu học

Trong từ điển Giáo dục học, khái niệm giáo dục được định nghĩa: “*Giáo dục là hoạt động hướng tới con người thông qua một hệ thống các biện pháp tác động nhằm truyền thụ những tri thức và kinh nghiệm, rèn luyện kỹ năng và lối sống, bồi dưỡng tư tưởng và đạo đức cần thiết cho đối tượng, giúp hình thành và phát triển năng lực, phẩm chất nhân cách phù hợp với mục đích, mục tiêu chuẩn bị cho đối tượng tham gia lao động sản xuất và đời sống xã hội*” [3, tr 88].

Theo Trần Thị Tuyết Oanh, giáo dục là quá trình toàn vẹn hình thành nhân

cách được tổ chức một cách có kế hoạch thông qua các hoạt động và các quan hệ giữa nhà giáo dục và người được giáo dục nhằm truyền đạt và lĩnh hội những kinh nghiệm xã hội loài người [5].

Như vậy, có thể hiểu GDG cho HS tiểu học là quá trình tác động có mục đích, có tổ chức, có kế hoạch, có nội dung và bằng những phương pháp khoa học của nhà giáo dục nhằm trang bị cho HS nhận thức đúng đắn về vai trò, đặc điểm, trách nhiệm khác nhau của nam và nữ, từ đó hình thành thái độ, hành vi ứng xử trên cơ sở bình đẳng giới.

1.3. Khái niệm biện pháp giáo dục giới

Theo Từ điển Tiếng Việt do Hoàng Phê (chủ biên) khái niệm biện pháp được trình bày là “*cách làm, cách giải quyết một vấn đề cụ thể*” [3, 64]. Trong cuốn “Từ điển tiếng Việt tường giải và liên tưởng”, tác giả Nguyễn Văn Đạm cho rằng “*biện pháp là cách làm, cách hành động, đối phó để đi đến mục đích nhất định*” [2; 66]

Như vậy, nghĩa chung nhất của biện pháp chính là cách làm để thực hiện một công việc nào đó nhằm đạt được mục đích nhất định. Do đó, biện pháp GDG có thể hiểu là những cách thức tác động có mục đích, có tổ chức,

có kế hoạch, có nội dung và phương pháp khoa học của GV nhằm thực hiện các mục tiêu GDG cho HS trong quá trình dạy học và giáo dục.

2. Chương trình môn Đạo đức lớp 4 và việc GDG cho HS trong dạy học bộ môn

Môn Đạo đức lớp 4 là môn học bắt buộc, được giảng dạy trong chương trình GD phổ thông 2018. Môn học nhằm giúp học sinh phát triển phẩm chất đạo đức, nhân cách, lối sống và các năng lực cần thiết để tự lập, tự chủ, tích cực tham gia các hoạt động xã hội, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

2.1. Mục tiêu môn học

- Hình thành những “hiểu biết ban đầu về chuẩn mực hành vi đạo đức, pháp luật và sự cần thiết thực hiện theo các chuẩn mực đó trong quan hệ với bản thân, người khác, công việc, cộng đồng, đất nước, nhân loại và môi trường tự nhiên” [1, tr.5].

- Hình thành thái độ “tự trọng, tự tin; yêu gia đình, quê hương, đất nước; yêu thương, tôn trọng con người; đồng tình với cái thiện, cái đúng, cái tốt; không đồng tình với cái ác, cái sai, cái xấu; chăm học, chăm làm; trung thực; có trách nhiệm với thái độ, hành vi của bản thân” [1, tr.5].

2.2. Chương trình môn học

Chương trình môn Đạo đức lớp 4 bao gồm các “chuẩn mực, hành vi đạo đức cần thiết, phù hợp với lứa tuổi trong các mối quan hệ của các em với bản thân, gia đình, nhà trường, cộng đồng và môi trường tự nhiên”. [6, tr.9].

Nội dung chương trình không chỉ GD bổn phận, trách nhiệm của HS đối với gia đình, nhà trường, xã hội, môi trường tự nhiên mà còn GD cho HS có trách nhiệm đối với chính bản thân, biết quý trọng bản thân, tự chăm sóc bản thân, có trách nhiệm về các hành vi, việc làm của bản thân. Thông qua các bài học Đạo đức lớp 4, chương trình còn nhằm từng bước hình thành cho HS một số kỹ năng sống cơ bản như kỹ năng giao tiếp, kỹ năng nhận thức, kỹ năng giải quyết vấn đề.

Chương trình môn Đạo đức lớp 4 bộ sách Kết nối tri thức với cuộc sống được thiết kế logic, chặt chẽ với 8 chủ đề được chia thành 9 bài học. Mỗi bài học hướng tới GD HS “một chuẩn mực hành vi để thực hiện, phù hợp với học sinh lớp 4”. Cụ thể: [6, tr.9]

Bài 1: Biết ơn người lao động (4 tiết)

Bài 2: Cảm thông, giúp đỡ người gặp khó khăn (4 tiết)

Bài 3: Yêu lao động (4 tiết)

Bài 4: Tôn trọng tài sản của người khác (3 tiết)

Bài 5: Bảo vệ của công (3 tiết)

Bài 6: Thiết lập và duy trì quan hệ bạn bè (2 tiết)

Bài 7: Duy trì quan hệ bạn bè (3 tiết)

Bài 8: Quý trọng đồng tiền (4 tiết)

Bài 9: Quyền và bổn phận của trẻ em (4 tiết)

Như vậy, mục tiêu, yêu cầu cần đạt và nội dung chương trình môn học chứa đựng tiềm năng to lớn trong việc GDG cho HS. Các bài học trong chương trình môn Đạo đức lớp 4 bộ sách Kết nối tri thức với cuộc sống đề cập đến những mối quan hệ xã hội gắn gũi với đời sống sinh hoạt của HS tiểu học, chứa đựng những giá trị nhân văn về cuộc sống, về mối quan hệ giữa con người với con người. Chính vì vậy, việc tổ chức GDG cho HS lớp 4 trong dạy học môn Đạo đức có tính khả thi.

3. Biện pháp giáo dục giới cho HS lớp 4 trong dạy học môn Đạo đức

3.1. Lựa chọn nội dung GDG dựa trên yêu cầu cần đạt của chương trình môn Đạo đức lớp 4

a. Mục tiêu:

Trên cơ sở rà soát chương trình môn Đạo đức lớp 4 để lựa chọn nội dung GDG phù hợp với yêu cầu cần đạt của môn học và đặc điểm phát triển của HS, thông qua đó cung cấp cho HS những tri thức đúng đắn về giới, bình đẳng giới, xây dựng thái độ và hành vi tích cực, khuyến khích sự tôn trọng, bình đẳng, cũng như tăng cường nhận thức và trách nhiệm của HS đối với các vấn đề giới và giới tính.

b. Nội dung và cách thức thực hiện:

Ở biện pháp này, GV trên cơ sở rà soát chương trình môn Đạo đức lớp 4, cần làm tốt các nhiệm vụ sau:

- Phân tích chương trình môn Đạo đức, xác định các nội dung GDG có thể tích hợp trong kế hoạch bài dạy các chủ đề, xác lập mục tiêu, yêu cầu cần đạt của bài học.

- Dự kiến các tình huống dạy học có thể vận dụng khi lồng ghép nội dung GDG trong quá trình dạy học, dự kiến cách thức truyền tải nội dung GDG cho HS một cách phù hợp.

* Phân tích nội dung dạy học theo chủ đề và theo từng bài học cụ thể:

GV cần căn cứ vào chương trình giáo dục phổ thông môn Đạo đức để xác định yêu cầu cần đạt của các chủ

đề/bài học trong chương trình. Từ việc phân tích nội dung này, GV xác định được mục tiêu học tập, nội dung giáo dục, xác định các PPDH nhằm đạt được mục tiêu của chủ đề/bài học.

Việc xác định mục tiêu học tập cần cụ thể và rõ ràng cho bài học, đảm bảo chúng liên quan chặt chẽ đến mục tiêu tổng thể của chủ đề. Xác định kiến thức, kỹ năng cần được truyền đạt trong bài học. Phân tích độ khó, dễ của nội dung để điều chỉnh mức độ phức tạp phù hợp với HS.

Đảm bảo sự tổ chức hợp lý của nội dung theo trật tự logic để hỗ trợ quá trình học tập của HS. Lựa chọn PPDH phù hợp với mục tiêu và nội dung học tập. Xem xét sự đa dạng của các phương pháp để tạo ra trải nghiệm học tập thú vị và hiệu quả.

* Phân tích và lựa chọn nội dung GDG có thể tích hợp vào nội dung bài học trên cơ sở phân tích mục tiêu, yêu cầu cần đạt của bài học:

Môn Đạo đức góp phần hình thành ở HS các phẩm chất chủ yếu: yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực, trách nhiệm; về năng lực: cùng với việc góp phần hình thành năng lực chung, môn Đạo đức hình thành và phát triển ở HS những năng lực đặc thù: năng lực điều chỉnh hành vi, phát

triển bản thân, tìm hiểu và tham gia các hoạt động kinh tế - xã hội.

Quá trình phân tích và lựa chọn nội dung GDG tích hợp vào kế hoạch bài dạy là một quá trình chặt chẽ, đảm bảo sự hài hòa giữa mục tiêu GDG và mục tiêu dạy học môn học. Bằng cách xác định mục tiêu và yêu cầu cần đạt của bài học, chúng ta có cơ sở để tìm kiếm, chọn lọc và lồng ghép nội dung GDG một cách linh hoạt.

Trước hết, quá trình phân tích tập trung vào việc xác định những yếu tố cần thiết để đạt được mục tiêu học tập, như các kiến thức cơ bản, kỹ năng, khả năng áp dụng thực tế. Tiếp theo, cần lựa chọn nội dung GDG dựa trên tính phù hợp với bài học và khả năng kích thích hứng thú nhận thức của HS về chủ đề bài học.

Lựa chọn nội dung GDG không chỉ tập trung vào sự hấp dẫn mà còn chú trọng vào việc tạo ra sự liên kết chặt chẽ với nội dung của bài học. Điều này giúp GDG không chỉ là một phần mở rộng mà còn là một phần tích cực, hỗ trợ cho quá trình học tập.

Tóm lại, quá trình này không chỉ đơn thuần là việc đưa nội dung GDG vào bài học mà còn là việc kết nối và tích hợp chúng một cách có ý nghĩa,

mang lại trải nghiệm học tập toàn diện và thú vị cho HS.

c. Điều kiện thực hiện:

- GV có hiểu biết vững vàng về giới và đặc điểm tâm sinh lí của HS lớp 4, nắm bắt được nội dung, yêu cầu cần đạt môn Đạo đức lớp 4 theo chương trình giáo dục phổ thông.

- GV biết lựa chọn những nội dung GDG cần thiết cho HS lớp 4 trên cơ sở những hiểu biết đầy đủ, đúng đắn về giới và GDG cho HS tiểu học.

3.2. Xác định mục tiêu GDG cho HS lớp 4 trong kế hoạch bài dạy môn Đạo đức

a. Mục tiêu:

Xác định mục tiêu GDG cho HS lớp 4 khi xây dựng kế hoạch bài dạy cũng như triển khai các bài học về GDG là quá trình làm rõ các mục tiêu cần đạt của bài dạy, sự thống nhất và phù hợp giữa mục tiêu GDG và mục tiêu bài dạy Đạo đức.

Xác định mục tiêu GDG bao gồm kiến thức, thái độ, kĩ năng và hành vi mà HS cần hình thành trong quá trình học tập. Dựa trên những mục tiêu này, GV sẽ chọn lựa nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức phù hợp nhằm đạt kết quả mong muốn.

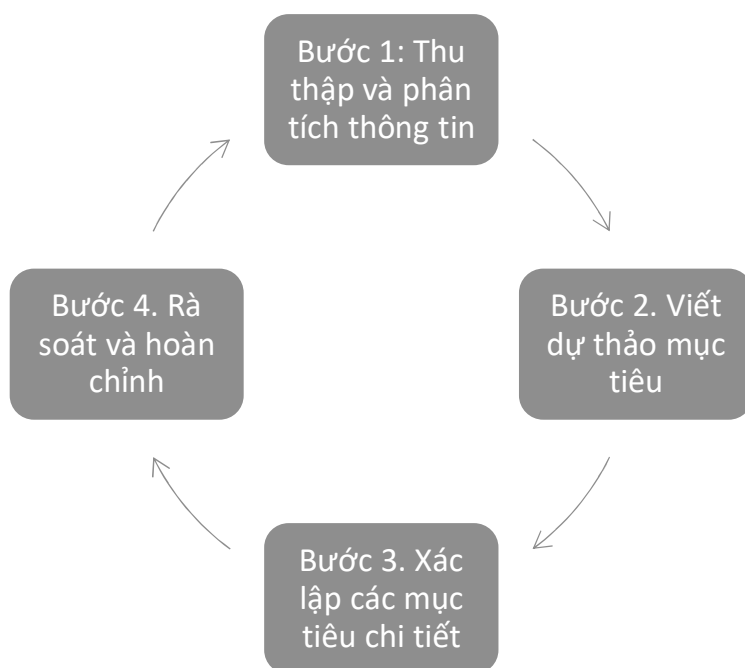
b. Nội dung và cách thức thực hiện:

Để thực hiện biện pháp này, GV tiểu học cần thực hiện các công việc chủ yếu sau:

- Phân tích mục tiêu dạy học của từng bài dạy, xác định mục tiêu GDG phù hợp với đặc điểm phát triển của HS lớp 4, đồng thời mục tiêu này cần thống nhất và đồng bộ với mục tiêu giáo dục của bài học Đạo đức.

- Biểu đạt các thành phần của mục tiêu GDG về kiến thức, thái độ, kỹ năng và hành vi đảm bảo cụ thể, rõ ràng, có thể nhận diện, quan sát và đánh giá được.

Phân tích, xác lập mục tiêu GDG cho HS lớp 4 trong kế hoạch bài dạy môn Đạo đức cần thực hiện theo quy trình sau:

Sơ đồ 1. Quy trình phân tích mục tiêu dạy học của từng bài học

c. Điều kiện thực hiện:

- GV cần nắm vững chương trình, mục tiêu giáo dục của môn Đạo đức lớp 4.

- GV có kỹ năng xác lập và biểu đạt mục tiêu giáo dục nói chung và mục tiêu GDG nói riêng.

- GV có quan điểm đúng đắn về giới và GDG cho HS tiểu học.

3.3. Sử dụng các phương pháp, hình thức dạy học môn Đạo đức phù hợp với mục tiêu, yêu cầu GDG cho HS lớp 4

a. Mục đích:

Sử dụng các phương pháp, hình thức dạy học môn Đạo đức phù hợp với mục tiêu, yêu cầu GDG cho HS lớp 4 nhằm khắc phục những hạn chế trong thực trạng GDG cho HS tiểu học. Thông qua việc tổ chức thực hiện các phương pháp, hình thức dạy học GV kết hợp rèn luyện cho HS kiến thức về giới, các hành vi bình đẳng giới, củng cố nhận thức của HS về những giá trị của bình đẳng giới mà các em được GV truyền đạt bằng lời.

b. Nội dung và cách thức thực hiện:

Căn cứ mục tiêu, nội dung dạy học cụ thể, GV lựa chọn, sử dụng các phương pháp, hình thức dạy học phù hợp xây dựng môi trường học tập tối ưu nhất nhằm giúp HS phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo, hợp tác thực hiện tốt các nhiệm vụ học tập trên cơ sở sự bình đẳng, tôn trọng lẫn nhau về giới và sự khác biệt.

Trong quá trình vận dụng các phương pháp, hình thức dạy học môn Đạo đức lớp 4 nhằm thực hiện mục tiêu GDG, GV có thể sử dụng một số phương pháp, hình thức dạy học đã có trên cơ sở quan tâm tới việc lồng ghép giáo dục giới và giới tính, cụ thể như sau:

** Phương pháp vấn đáp:*

Khi áp dụng phương pháp vấn đáp trong việc dạy học môn Đạo đức

nhằm GDG cho HS, GV cần tổ chức hoạt động một cách tự nhiên và linh hoạt. Trong quá trình này, GV nên quan tâm khuyến khích cả HS nam và HS nữ tham gia. Điều này giúp tạo ra sự cân đối giữa các giới và khuyến khích sự tham gia của cả nam và nữ trong quá trình học tập.

GV cũng nên tập trung vào việc tôn trọng câu hỏi của tất cả HS, không phân biệt giới tính. Quan sát và ghi nhận những nét tích cực mà mỗi em thể hiện khi tham gia vấn đáp, từ việc tự tin trả lời cho đến việc chia sẻ quan điểm hay kinh nghiệm cá nhân. Những nét tích cực này nên được GV tuyên dương và đánh giá để tạo động lực cho HS tiếp tục đóng góp trong bài học.

Nếu có chênh lệch về tính tích cực giữa HS nam và nữ, GV có thể tận dụng sự khác biệt về giới để thúc đẩy tinh thần tương trợ lẫn nhau, tính đồng đội. Chẳng hạn, ở một nhiệm vụ học tập nào đó, nếu chỉ có một giới tích cực tham gia, GV có thể khuyến khích HS chia sẻ những kinh nghiệm tích cực để truyền cảm hứng cho các em khác giới tham gia tích cực hơn. Mục tiêu là tạo ra một môi trường học tập sôi nổi, khích lệ sự đóng góp của cả hai giới và chứng minh giá trị của từng HS.

** Phương pháp thảo luận nhóm:*

Phương pháp thảo luận nhóm đóng vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy bình đẳng giới trong môi trường GD. Bằng cách vận dụng hợp lý phương pháp này, GV có thể tạo ra các nhóm học tập có sự tham gia của cả HS nam và HS nữ, khuyến khích sự tương tác giữa các HS không phụ thuộc vào giới tính.

Thông qua việc hướng dẫn các nhóm thảo luận và làm việc chung, phương pháp này giúp tạo ra không gian cho mỗi cá nhân để đóng góp ý kiến và kỹ năng một cách công bằng. Đồng thời, nó cũng tạo điều kiện để nhóm học cùng nhau giải quyết vấn đề, thúc đẩy sự chia sẻ thông tin và kinh nghiệm của HS trên cơ sở khai thác trải nghiệm về sự khác biệt.

Bên cạnh đó, GV có thể thiết kế các hoạt động nhóm mà khuyến khích sự đa dạng trong quan điểm và góc nhìn giới, giúp HS hiểu rõ hơn về các vấn đề liên quan đến bình đẳng giới. Qua đó, phương pháp này không chỉ hỗ trợ mục tiêu chính trị và xã hội, mà còn góp phần thúc đẩy nhận thức và tôn trọng đối với sự đa dạng giới trong môi trường học tập.

** Phương pháp đóng vai*

Phương pháp đóng vai trong dạy học Đạo đức là một phương pháp đóng vai trò quan trọng trong việc giúp HS hiểu và trải nghiệm những giá trị đạo đức trong các tình huống thực tế. Sử dụng phương pháp đóng vai trong dạy học môn Đạo đức nhằm GDG cho HS lớp 4 cho phép HS trực tiếp hóa thân vào các nhân vật nam và nữ, từ đó hiểu rõ hơn về vai trò, trách nhiệm và quan điểm của mỗi giới. Thông qua các tình huống đóng vai, HS nhận thức về những định kiến giới, phân biệt đối xử về giới đang tồn tại trong xã hội, khuyến khích tư duy bình đẳng nhằm xóa bỏ những quan niệm sai lầm. Từ đó, các em học được cách lắng nghe, tôn trọng ý kiến của người khác, bất kể họ thuộc giới tính nào. Cùng nhau tìm kiếm giải pháp cho các tình huống liên quan đến bình đẳng giới, thúc đẩy tinh thần hợp tác và đoàn kết.

c. Điều kiện thực hiện:

- GV cần tạo ra một môi trường học tập tích cực và công bằng đối với HS thuộc mọi giới tính hay bản dạng giới.

- GV cần khuyến khích sự tự tin và thể hiện quan điểm của HS trong

mọi hoạt động nhóm. Thông qua việc đảm bảo sự thoải mái và không áp đặt giới tính, mỗi HS có cơ hội để đóng góp ý kiến và kỹ năng cá nhân một cách tự do.

- Tôn trọng ý kiến tự đánh giá và đánh giá đồng đẳng của HS, dù bất kỳ giới tính hay bản dạng giới nào là chìa khóa để xây dựng một môi trường học tập tôn trọng và đa dạng.

3.4. Thiết kế bài tập tình huống, trò chơi tạo hứng thú học tập về nội dung GDG cho HS lớp 4 trong dạy học môn Đạo đức

a. Mục tiêu: 72

Thiết kế một số tình huống, trò chơi tạo hứng thú học tập nội dung GDG cho HS trong môn Đạo đức lớp 4 nhằm giúp GV có thêm tài liệu sử dụng trong dạy học môn Đạo đức lớp 4 theo hướng GDG cho HS. Các tình huống được thiết kế có thể là bài tập để HS tự học, tự giải quyết tình huống nâng cao kiến thức về giới cũng như khả năng xử lý các tình huống về giới mà HS thường gặp trong cuộc sống hàng ngày.

b. Nội dung và cách thức thực hiện:

* Để thực hiện mục tiêu trên, cần thực hiện hai nội dung:

- Thiết kế các tình huống thực hành nhằm GDG trong dạy học môn Đạo đức lớp 4.

- Thiết kế các trò chơi nhằm GDG trong dạy học môn Đạo đức lớp 4.

* Quy trình thiết kế các tình huống thực hành nhằm GDG cho HS lớp 4 trong dạy học môn Đạo đức gồm 4 bước.

Bước 1. Xác định mục tiêu

Bước 2. Lựa chọn chủ đề

Bước 3. Xây dựng các tình huống

Bước 4. Đánh giá và hoàn thiện

Lưu ý: Các tình huống thực hành đạo đức về GDG cần được xây dựng một cách khoa học, phù hợp với mục tiêu giáo dục và đặc điểm của HS; Cần đa dạng hóa các tình huống và mức độ khó khăn để đáp ứng nhu cầu học tập của tất cả HS; GV cần hướng dẫn HS cách giải quyết tình huống đạo đức một cách hiệu quả và khuyến khích HS chia sẻ ý kiến của mình.

* Quy trình thiết kế và tổ chức trò chơi nhằm GDG trong dạy học Đạo đức lớp 4

Bước 1: Xác định mục tiêu GDG, lựa chọn trò chơi

Bước 2: Chia HS thành các nhóm nhỏ và hướng dẫn cách thực hiện trò chơi

Bước 3: Các nhóm chơi trò chơi

Bước 4: GV tổ chức thảo luận chung và rút ra bài học

Sau khi trò chơi kết thúc, GV sẽ tổ chức một buổi thảo luận chung để chia sẻ những trải nghiệm và nhận thức từ các nhóm. GV sẽ đặt câu hỏi để khuyến khích HS thảo luận về những bài học đã học về GDG. Bằng cách này, GV có thể rút ra những điểm mạnh, yếu của mỗi nhóm và cung cấp phản hồi tích cực. Thông qua buổi thảo luận, HS sẽ có cơ hội chia sẻ ý kiến, kiến thức, và nhận thức của mình về GDG.

Lưu ý: GV cần chuẩn bị kỹ lưỡng trước khi tiến hành hoạt động; GV cần tạo môi trường học tập thật thoải mái, vui vẻ và an toàn cho HS tham gia; GV cần khuyến khích HS tích cực tham gia và chia sẻ ý kiến.

c. Điều kiện thực hiện:

Để thực hiện tốt biện pháp này, GV tiểu học cần:

- Nắm vững đặc điểm và nhu cầu học tập của HS lớp 4 để đảm bảo rằng bài tập và trò chơi phản ánh đúng sự hiểu biết và sự hứng thú của họ với nội dung GDG.

- Xác định rõ mục tiêu GDG cần đạt được thông qua bài tập, trò chơi.

- Thiết kế các tình huống GDG phù hợp với độ tuổi và trình độ của HS lớp 4, tình huống nên mang tính thực tế gắn với cuộc sống hàng ngày của HS.

- Phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của HS trong quá trình xử lý tình huống, chơi trò chơi nhằm kích thích trí tò mò và hứng thú của HS. Sử dụng đa dạng các phương tiện như tranh vẽ, thẻ, trò chơi, vai trò, và các tình huống thực tế.

Tóm lại, các biện pháp này có mối liên quan mật thiết và bổ trợ lẫn nhau, nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục. Biện pháp đầu tiên, lựa chọn nội dung GDG dựa trên yêu cầu chương trình môn Đạo đức, giúp đảm bảo tính phù hợp và mục tiêu giáo dục. Biện pháp thứ hai, xác định mục tiêu GDG khi xây dựng kế hoạch bài dạy, cung cấp nền tảng rõ ràng và cụ thể để lựa chọn nội dung và phương tiện GDG. Sử dụng các phương pháp và hình thức dạy học phù hợp, như biện pháp thứ ba đề xuất, giúp tạo ra môi trường học tập tích cực, đồng thời truyền đạt hiệu quả thông điệp về bình đẳng giới. Các tình huống, trò chơi được thiết kế tạo hứng thú cho HS giúp các em thực hành và áp dụng kiến thức GDG vào thực tế. Sự phối

hợp các biện pháp này đảm bảo rằng quá trình giảng dạy không chỉ mang tính lý thuyết mà còn thực tiễn, giúp HS hiểu sâu và nhớ lâu hơn. Việc lồng ghép các nội dung GDG vào các chủ đề, bài học và hoạt động cụ thể giúp tạo sự nhất quán và toàn diện trong giáo dục giới tính, từ đó phát triển toàn diện nhân cách và kỹ năng sống cho HS.

Tác giả chú ý nội dung diễn đạt các câu Phản biện đã đánh dấu để sát với tiêu đề bài viết "...giáo dục giới cho học sinh lớp 4 trong dạy học môn Đạo đức". VD: Bốn biện pháp được đề xuất nhằm giáo dục giới trong dạy học môn Đạo đức cho học sinh lớp 4 có mối quan hệ mật thiết, hỗ trợ cho nhau, góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục... Sự phối hợp các biện pháp nói trên trong quá trình GDG cho học sinh lớp 4 đảm bảo tính khoa học, tính thực tiễn, giúp học sinh hiểu sâu và nhớ lâu hơn; các nội dung GDG được lồng ghép vào từng chủ đề, bài học cụ thể tạo sự nhất quán trong giáo dục giới, góp phần giáo dục kỹ năng sống và phát triển toàn diện nhân cách cho học sinh.

III. KẾT LUẬN

Giáo dục giới cho HS lớp 4 trong dạy học môn Đạo đức là một cách tiếp

cận nhằm góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục toàn diện và chuẩn bị cho học sinh tiếp tục học lên trung học cơ sở. Để thực hiện có hiệu quả công tác GDG cần xác định từ mục tiêu, nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức dạy học phù hợp với chương trình dạy học môn Đạo đức ở lớp 4. Các biện pháp giáo dục giới trong dạy học môn Đạo đức cho học sinh lớp 4 được đề xuất giúp GV tiểu học có định hướng trong việc triển khai các hoạt động GDG cho HS lớp 4 nói riêng và học sinh tiểu học nói chung đạt hiệu quả hơn. Đồng thời, trong quá trình thực hiện cần vận dụng đồng bộ, linh hoạt và sáng tạo các biện pháp GDG trong dạy học môn Đạo đức nhằm nâng cao nhận thức cho HS về giới, hướng tới xây dựng xã hội công bằng, bình đẳng và văn minh.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình giáo dục phổ thông môn Đạo đức* (Ban hành theo Thông tư số 32/2018/QĐ-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018).
2. Nguyễn Văn Đạm (2004), *Từ điển tiếng Việt tường giải và liên tưởng*, NXB Văn hóa thông tin, Hà Nội.
3. Hoàng Phê (2003), *Từ điển tiếng Việt*, NXB Đà Nẵng, Hà Nội.

4. Quốc hội (2006), *Luật Bình đẳng giới*, ban hành ngày 29 tháng 6 năm 2006, Hà Nội.
5. Trần Thị Tuyết Oanh (2009), *Giáo dục học*, NXB Đại học Sư phạm Hà Nội.
6. Nguyễn Thị Toan (2022), *Sách giáo viên Đạo Đức Lớp 4 Kết nối tri thức với cuộc sống*, NXB Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
7. UNESCO Băng Cốc - Mạng lưới về Giới trong GD khu vực Châu Á - Thái Bình Dương (2015), *Bộ công cụ thúc đẩy bình đẳng giới trong GD*, Hà Nội.
8. Nguyễn Thị Vân (2024), *Giáo dục giới cho học sinh lớp 4 trong dạy học môn Đạo đức*, Luận văn thạc sĩ Giáo dục học, Trường Đại học Hải Phòng.